

Stanovisko k návrhům na změny vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných a nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků

Navrhované změny **omezují školským zákonem garantovaný nárok dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (dále žáci se SVP) na nezbytnou podporu při vzdělávání, nadto diskriminačním způsobem vylučujícím z podpory plošně celé skupiny žáků na základě druhu jejich znevýhodnění.** Zásadní podpůrná opatření spočívající ve speciálně pedagogické intervenci a využití asistenta pedagoga **bude totiž možné poskytnout jen některým žákům se SVP a to podle druhu jejich znevýhodnění,** nikoliv na základě individuálního posouzení jejich vzdělávacích potřeb, jak stanoví školský zákon.

Na podporu asistentem pedagoga budou mít podle návrhu nárok jen žáci s mentálním, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vývojovými poruchami chování, kombinovaným postižením a autismem. **Na podporu asistentem pedagoga ztratí nárok např. žáci s tělesným postižením, chronickým onemocněním, závažnými vadami řeči i závažnými specifickými poruchami učení (SPU),** kteří tuto podporu nyní standardně využívají a nezbytně jí potřebují k naplnění svých vzdělávacích možností. Žáci s tělesným postižením nejen v souvislosti s výukou, ale i zajištěním pohybu a sebeobsluhy. Žáci s narušenou komunikační schopností k zajištění komunikace a porozumění sdělení učitele i vzdělávacím obsahům. Žáků s SPU zase často bývá v jedné třídě hned několik, nově pro ně školy nezískají ani sdíleného asistenta pedagoga. Totéž platí pro **žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí a žáky cizince.**

Na základě novely ztrácí **pravidelnou podporu poskytovanou speciálním pedagogem např. žáci s mentálním a tělesným postižením, autismem a závažnými poruchami chování,** přestože tito žáci pro úspěšné vzdělávání nezbytně potřebují nácvik specifických dovedností a reedukaci funkcí oslabených v důsledku postižení. Předmět speciálně pedagogické péče má být totiž nově poskytován pouze žákům se zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči nebo závažnými SPU.

Návrh také **omezuje možnost využívat asistenta pedagoga v základních uměleckých a vyšších odborných školách.** Znemožnění podpory asistentem pedagoga v uvedených typech škol **je také v rozporu se školským zákonem,** který žákům se SVP stanovuje nárok na poskytování podpůrných opatření ve všech školách a školských zařízeních. Toto omezení značně ztíží ne-li znemožní žákům s těžkým zdravotním postižením účast na uměleckém a vyšším odborném vzdělávání na rovnoprávném základě s ostatními.

V neposlední řadě novela vyhlášky v součinnosti s novelizací nařízení vlády č. 75/2005 Sb. **vyřazuje ze systému financování podpůrných opatření pedagogickou intervenci a nechává rozhodování o její realizaci v kompetenci škol.** Učitelé ji budou muset nově vykonávat primárně v rámci svého úvazku. To povede k neochotě škol pedagogickou intervenci zajišťovat, **což bude mít negativní dopad zejména na žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí,** kteří jsou jejím

prostřednictvím doučování. **Lze předpokládat, že největší dopad bude mít tato změna na romské žáky ze sociálně vyloučených lokalit, u kterých se jednalo o často využívané podpůrné opatření kompenzující nedostatečnou podporu v jejich rodinném prostředí.**

Platným zněním vyhlášky je nyní stanovena týdenní hodinová dotace pedagogické intervence dle závažnosti speciálních vzdělávacích potřeb žáků (1 až 3 hodiny týdně). **Navrhovaná právní úprava žádnou časovou dotaci pedagogické intervence nestanoví dokonce ani negarantuje, že bude vůbec realizována.** Jedná se přitom o nejčastěji využívané podpůrné opatření, jak vyplývá z důvodové zprávy (v roce 2019 bylo ve školách realizováno 23 133 pedagogických intervencí).

Prováděcími předpisy nižší právní síly nelze omezovat práva a povinnosti stanovené zákonem a mezinárodními úmluvami, kterými je Česká republika vázána. Právo na podpůrná opatření mají na základě § 16 školského zákona všichni žáci se SVP, kteří je *“nezbytně potřebují k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními”*. Podle školského zákona podpůrná opatření v 1. stupni poskytuje škola na základě vlastního vyhodnocení potřeb žáka, zatímco potřebu podpůrných opatření 2. až 5. stupně u konkrétních žáků určují na základě diagnostiky odborníci ze školských poradenských zařízení. **Plošné omezení nároku na podpůrná opatření jen na některé druhy znevýhodnění bez zhodnocení individuálních potřeb jednotlivce je se zákonem stanoveným postupem v zásadním rozporu.**

Plošné omezení poskytování podpůrných opatření v praxi poškodí zájmy těch nejzranitelnějších - dětí a mladých lidí se SVP především dětí s těžším zdravotním postižením, které potřebují ve vzdělávání intenzivnější podporu. **Negativní vliv bude mít ale i na jejich učitele, spolužáky a kvalitu vzdělávání celkově.** Učitelé budou muset vynakládat větší úsilí, aniž by jim byla zajištěna adekvátní podpora.

Pokud je státní politikou České republiky inkluze a podpora osob se zdravotním postižením, a to na základě přijatých mezinárodních závazků i platné vnitrostátní úpravy, musí k tomu vytvářet ve školách odpovídající podmínky. **Úkolem státu a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je aktivně pomáhat lepší implementaci systému podpůrných opatření v praxi a reagovat na její potřeby kontinuální systémovou podporou** spočívající např. ve vytvoření jednotné metodiky pro školská poradenská zařízení ke stanovování podpůrných opatření. K tomu by měly směřovat i další novelizace prováděcích předpisů. A nikoliv k omezování školským zákonem garantované podpory, kterou školy ke vzdělávání dětí se SVP nezbytně potřebují, jak se bohužel v posledních letech opakovaně děje.